

Aulapkaiji Haamlatkuni Havaktakhaq/Atan'ngujaujaq

HAVAKTIUJUT MALIKTAKHAIT

Una taiguaq nanminirijaat Nunavut Nunalingni Ajuiqhaqtulirijit atuqtaulimaittunilu apirihimaittumik angiqtauhimaittumik uvanga Nunavunmi Nunalingni Kavamangat Ajuiqhaudjjit (NMTO) Tiliuqtianit.

TITIQTAT HUNAUYANGI

Hivuniquhuut.....	5
Ukualluat Havaktait Havarijakhailu.....	6
Havaarijakhautit.....	7
Mikijut Nunalingni Kavamangat.....	7
Angijuni Nunalingni Kavamangat.....	12
Havaktat.....	16
Mikijut Nunalingni Kavamangat.....	16
Angijuni Nunalingni Kavamangat.....	19
Qakuguurut unalu Hivulliujujhat Hulidjutit.....	26
Hivulliq Nappaa Ukiuq: Ubluqtuhivia – Imaruqtirvia.....	26
Tugliq Avvaa Ukiup: Taaqhivalirvia – Ubluiqtirvia.....	28
Atugakhalluat.....	30
Qulvariiqhugit Naunaijaqhimajut Havaktiujut.....	31
Aallallu Havaarijakhat.....	32

HIVUNIQUHUUT

Ilaujuq pijariaqaqtaini, Nunavunmi Nunalingni Kavamangat Ajuiqhaudjijit (MTO) ajuiqhaivaktut Nunavunmut atuqtaujukhanik naujuummivikhaanut nakuuharnahuaqhugit nunalingni kavamangit auladjuhiit aviktuvianni. Nunalingni Kavamangit tamaani Nunavunmi uqaqhimmaaqpaktut aallaniglu hunanik Nunalingni Kavamangat Ajuiqhaudjijit ajuiqhaittaaqqata havaktiupiaqtut pivallianit havaktullu taimaaruriangita.

Nunalingni Kavamangat Ajuiqhaudjijit tuhaajaqturvigijait Nunalingni Kavamanginni havaktut atan'ngujailu tamainni Nunavunmi 2019-mi. Ukuat tuhaajaqtuidjutait naunaiqhaiblutik kituujuut havaktut ikajuqtaujukhautqijat. Arvilik malruungujut naunaiqtaujut tuhaajatuigamik:

- Havagvingmi Titiqqiqiji
- Ikajuqti Angajukhiq Titiqqiqiji/Ikajuqti Atan'ngujaujaq Titiqqiqiji
- Paliihimaujaq
- Nunaliuyut Maniliugutit Pivaliyuligiyit
- Maniliqiji/Akiliqtuiji & Akiliqtaqti/Maniliqiji
- Aulapkaiji Haamlatkuni Havaktakhaq/Atan'ngujaujaq
- Parnaujajji Nunaliriji
- Aulapkaiji/Tutqihaiji Ulapqidjutikkut

Hapkua havaarijaujut naunaiqtaungmata, tamarmik atauhiillaaqtaulutik apiqhutaublutik ivaqhiadjutikkullu kangiqhivigijaujut havaktatit havaarilluaqtakhaillu, naunaiqhiblutiglu havaktut havaani ukunani inmik havattiarumajainik ihuaqtumik (ajuiqharlutik, maniqautikkullu ukuat ilainait).

Taimaa, Nunalingni Kavamangat Ajuiqhaudjijit havakaat havaktiujut maliktakhaat, unalu havaktiujut maliktakhaat ukununga **Aulapkaiji Haamlatkuni Havaktakhanut/Atan'ngujaq** ikajurumablugit taapkuninnga havaaqaqtut kangiqhiattiarangita havaktatit havaarilluaqtakhaillu, imaalu hiviuluqtuilutik havaktamingnik naunaijailutiglu havaakhariakhiniarumik. Nunalingni Kavamangat Ajuiqhaudjijit niriuktut ukuat havaktiujut maliktakhaat ikajurniaqtait havaktut qanurunaaruriangita havaamingni qilamik, ikajuqhugillu havaktut havattialiqpagiangita.

Pingitniraut: Una havaktiujut malikatakhaat himmautiginnigittaa atiliuqhimajaqqit Havaarmi Havaarijakhat. Una havaktiujut malikatakhaat havaktauhimajuq ikajuutigijaarni ubluq-tamaat havaktatit havarijakhaatillu. Ilitturiniaqtutit, ilangit havaarilluaqtatit titiraqhimajut uvani havaktiujut maliktakhaanni tiliuqtauhimannigittut ilingnut atan'ngujarnit. Apiqhuutikhaqaruvit havarijakhakkut, uqarivigivaglugu atan'ngujat.

UKUALLUAT HAVAKTAIT HAVARIJAKHAILLU

Taapkua ikpataujani naunairutauniaqtut havaarilluaqtatit havaarni titirarnit havaarmi havaarijakhautinit katitiqtaujuut tamainnit nunalingni kavamanganit Nunavunmi. Malruuk havaarmi havaarijakhautinniitpaktut titiraqhimajut havaktat havaarijakhaillu. Ukuat kangiqhidjutait ukua tainiinit:

Havaarijakhat: Havaarijakhat havaarnit qulvatqijaq pijakhatit, imaaluunniit tikilvigijaqtuqtakhatit havaarijat ihuarutaujaami ihariagijaillu haamlatkut naammagidjutikhait. Havaarijakhat pijarijakhaq, pigijit ilvit pinngitkungni iniqtaujunaittuq, imaangunngituq huliutit, hulidjutit, havauhikhatit.

Havaktat: Havaktaq imaa huliutiujut, hulidjutiujut havauhikhaillu pijakhat naunaijaqhimajut havaarijakhatit ihuaqtumik havaarijat tikilvigilugu havaarni havaarijakhautit. Aallautilluanga imaa havaktat HULIJATIT. Havaktat havakpaktat tikivigijakharnut imaaluunniit havarijakharnut tikinniarlutit.

Uukuutitigilugu, "hamlatkut havagviat halumalugu" havaarijakhat, una, "iqqakuuqtarlutit" imaluunniit "nunamingnik halummaqhiangita malruiqturlutik ukiumi" havaktakhaq huliutit havaakhat tikilvigigiarni havaarijakhat. Uqarijariiqhimajuq, havaktat havaarijakhat titiraqhimajut havaarni havaarijakhautit. Ilanginni, havaktat titiraqhimajut ikpataujani ataani uuma ihumagittauttaqtut "havaarijakhatit" havaarni havaarijakhani titiraqhimajut, imaaluunniit titiraqhimajut havaarni havaarijakhautit havaktatit. Kihiani, aallikkut, kituugaluahuni havaktat havaarijakhalluunniit tiliuqtauhimajujut qanurluunniit naunaijaqtauhimajut, nakuujumik pinahuaqhuni tamaita havaglugit iniqtirlugillu. Taimaa naunainniaqtuq havaktutit havaarnullu iniqtirijutit ikajurnahuaqhugu nunagijit ihuarnahuaqpakhutit.

Ilihimaluhi taapkua havaktat havaarijakhatillu titiraqhimajut ikpataujani qaffituuqhimajut ajurnaittaami qiniriangita; hivulliqtiqtauhimangittut, imaaluunniit ikpingnauhiirinngittugillu.

Tuhaqhit: Mikijuni nunalingni kavamaqarviinni, atan'ngujaq tamainik munaqhivaktuq haamlatkuni Havaktakhat, imiqtaqtut, anniqinikkut naamagijaqanngittut, apqutiliqijut, akhaluutiliqijut, ihuaqhaqtakhanik ihuaqhaijut (W/O) qaffiuaakhainik aquiqtuqtainik qaritaujakkullu titiraqtakhat titiraqhuni. Imaa "al gangminut" havaaqaqtuq. Angitqijani nunalingni kavamaqarviinni, una havaaq unauniaqtuq Tiliuqti Haamlatkuni/Nunalingni Havaktakhanut, havaarijaa tamainik munaqhivaktuq aallatqiit nunalingni havaktakhat havagviat ilauniaqtut, imaatut, apqutiliqijit, akhaluutiliqijit, ikumadjutiliqijit havagviat, aallallu. Ukuat havagviit ihuaqhaqhimajut havaakharaaluit havaktaujaangita ajuiqhajiqhugit. Taimaatut, Tiliuqti Haamlatkuni/Nunalingni Havaktakhanut atan'ngujaujuq, imaalu "al gangminuulluanngittuq" havaanga.

Havaarijakhautit

Mikijut Nunalingni Kavamangat

Havaarijakhautit		Tittikiutihimayunik
1	Haamlatkuni havaktakhaliridjutit, imaa imiqtaqtut, anniqinikkut, iqqakuuliqinikkullu.	<ul style="list-style-type: none"> Havagiaqturaangami havaktakhainik naunaijailutit tamainnut. Ihuaqhaqqaglugu havaktakhait naunaijautait naammagijaannut havagvikhat inua.
2	Ilihimalugit apqutit qulurarviit havaktaujukhaujut ukiumi upin'ngaami ukiakhami aujamilu. Ukuat ilaujut aputaijarlugit, quluraqtaariakhata, hiuraq pujuuqtuq akhaluutinit apqunmi naunaijautiqaqtukhat havaktaujukhat.	<ul style="list-style-type: none"> Havaktut upalungaiqhimajukhat piqtulaqikpat. Apqutit angmaqtihaannaqtakhaujut piqhiruiqqat. Aannirnailria nunalingnut havaarijat.
3	Kangiqhidjutiujukhanik pihimainnarlutit piinarialingnik, pihimajakhanik tutquumajakhanik kangiqhidjutiit, titiraqhimajullu havagiarvikhaa, ikajuqtiujut, ingilrutit atuqtauhiit ikaarniit, ihivriuhijaangamik ihuaqhaigaangamik havaktatik, tamajat qaffiudjuhiit, ihivriuhidjutit ukualu uuktuqtaugiaqqat qanuridjuhiit.	<ul style="list-style-type: none"> Kangiqhidjutikhanik pihimajaangat ikpingnaqtuq havaarmut. Ilitturiniaqtutit qaffiqtuqhutit takujariaqarniniaqtatit kangiqhidjutitit huliliraangavit.
4	Igluqpait haamlatkut ihivriuqqaglugit, nutaanguqtirlugit nalaumajukhat ihuaqhaidjuhiit, ilihimalutillu maliktakhaujuq ikaarniqarnia Havatqingnainirmut Havaktaunirmut Parnaut. Naunaijarlugit ajuqhautauvaktut ihuaqharlugillu ikaarniqarniit pijariaqaqqat.	
5	Ilihimalutit anaqtautiliriniq munarijaujuq atuqhutik maliktakhamingnik atuqtakhamingnik ataani maliktakhat ukunannga Nunavunmi Kavamangatkut Nunalingni Kavamatkunnilu Pivikhaqautitkut (GN CGS).	<ul style="list-style-type: none"> Havaqatigilugit avikturviani havagviit naunaiqhijaami havaktakhaunikkut munaqhinikkut maliktakhat anaqtautilirivingmut, ilihimalutiglu titiraqhimajukhat. Ilihimalutit havaktut ajuiqhattiaqhimalutik ukunuuna maliktakhautikkut. Amirilugit kuvirarvik qakugunnguraangat.

	Havaarijakhautit	Tittikiutihimayunik
6	Ilihimalutit imaa Havatqingnainirmut Havaktaunirmut tamainnut nutaanut hanalrutit malittiaqtaujukhaujut ihuaqtumik hanajingita idjuhianut.	<ul style="list-style-type: none"> • Nutaanik hanalrutikhanigaangaffi, taigurlugit hanajingata idjuhillaakhaa ilaujut ukununga Havatqingnainirmut Havaktaunirmut ihivuruqhiningalu ikaarnit. • Ilihimalugit akhaluutituqtut akhaluutinik hanajillu unniqhiuqtukhat hanajakhaqariaraangat titirarlugillu hulijaujukhaujut. • Hanattailugit hanalrutit uajantiinga nakuun'ngiktitalugu. • Pijariaqaqat, uqarvigilugit hanaliluangat hanalrutip humiliqaak niuviqtauhimajuq apiqhuriangani qanuriliurutikhaagut.
7	Ilihimalutit imiqtautit, anaqtautit, iqqakuuqtautit akhaluutit nakuujumik aulavaktukhat aannirnaittumik nutqaqtitaihimaittumik havahaudjuthiagut.	<ul style="list-style-type: none"> • Hapkuat ikpingnaqtut aanniarnaittumik nunaliit. Upalungaijautiqainnaqtukhaujut akhaluutit ahiruqqata.
8	Pihimattiarlutit titirainik havaktaujukhanik, ihuaqhaqtakhanik, hanajakhanik, uqhurjuaqtuutailu haamlatkut akhaluutait.	<ul style="list-style-type: none"> • Havaktaujukhanik Munaqhidjutitit (MMS) ajurniaqtaatit havaktarnut.
9	Amirilugit ilvit maniqautit haamlatkut havaktakhat havagviannut.	<ul style="list-style-type: none"> • Ikajurlugu Angajukhiq Titiqqiqiji/ Atan'ngujaujaq Titiqqiqiji ukiuqtamaat auladjutikhatit maniqautingni. • Apirilugu maniliqijit havagviat (maniliqijiluunniit) tatqiqhiut tamaat akiliqtuqtaujunik avaliiurutait titirait. Hapkua nappait ikajuutauniaqtut qanuraaluk aturiarni maningnik tatqiqhiunmi taimalu naunaitkutat qanuraaluk maniqautiliurniaruhit.
10	Ublumimut pihimalugit tutquumavingni tamaita havaktakhaujut titirait iniraangatalu hanajaujut.	
11	Ilihimalutit haamlatkut havaktakhat qaritaujakuuqtaaqtuq Havaktaujukhanik Munaqhidjutit nutaangujaakhaa.	
12	Nutaanguqtirlugu havatqingnainirmut havaktaunirmut parnaut qaritaujakkuutaqtukkut Havaktaujukhanik Munaqhidjutit talvuuna havaktukhanik titiraqtaaqutit.	<ul style="list-style-type: none"> • Ikpingnaqtuq pihimaguvit havatqingnainirmut havaktaunirmut parnaut amirivaglugulu ilihimajaarni tamaita maliktaujukhat maliktaugiakhaita. • Una parnaut atukhaaqtinniaqtaatit hanalrutingnik.

Havaarijakhautit		Tittikiutihimayunik
13	Ilihimalutit tamaita imiqtautini havaktut ajuiqhaqhimangita aturiamingnik hanalrutinik taimaa nakuujumik immiqtujaangita imiruminaqtumik.	
14	Kangiqhipkarlugu Angajukhiq Titiiqqiqiji/Atan'ngujaujaq Titiiqqiqiji imiqtarnikkut ihuanngittuq ihuidjuhingit.	<ul style="list-style-type: none"> • Amirilugit imarnik atuqpallaariittumik imaq kuviluni tahamungainnaq.
15	Ilihimalugu imarmut naunaijaut pivagiaqaqtut naunaijarnaqhigaangat, malikhugit haamlatkut maliktaqujaigut nalaumaniinullu.	
16	Ilihimalutit nunangni imiqtautinik immiqhivik ihivriuqtauvaktuq ubluq tamaat uuqtuqtaujukhanik tujuqtauvaktut ihivriuttariangat naamagijaannut Nunavunmi Kavamatkut Nunalingni Kavamatkunnilu Pivikhaqautitkut maliqujaannut.	<ul style="list-style-type: none"> • Havaqatigilugit avikturviani havagviit naunaiqhijaami maligiangat malikqujait. • Nunalingnut aannialaqqinnailuni aannirnaillunilu havaarijat.
17	Ilihimalutit iqqakuuliqijini akhaluuhijijit iqqakuuqtaqtukhat anniqijit kuvihihimaittumik.	
18	Ilihimalutit anniqijit annaqaqtut aannirnaittukkut.	<ul style="list-style-type: none"> • Ilihimalutit anniqijit annaqaqtut ukuninnga kapuqtauhimajukhat Hepatitis B&C-mut. Una aanniaqtailidjutaat.
19	Qimiruarlugu nutaat atuqtaaqtat, maliktakhat hunaliqaak hailigaangata ihuarauttaariangita ukiuqtaqtumi qanuriningani hilaagullu.	
20	Atuqtitalutit nakutqijanik atuqtauvaktunik tamainnit haamlatkuni havaktakhatkut auladjuhiit.	<ul style="list-style-type: none"> • Uqaqatigilugit aallat haamlatkuni havaktakhanik havagviit Nunavunmi ililtturiniarlutit hunat havakpaktut nakuutqijaanut taapkununga. Amiridjutikhaqarunaqtut hanalrutiqarunaqtut ilvit atuqtaaqtangnik. • Uqarvigilugit avikturivngni havagviat nutaanik ajurnaijautiqariakhait ikajuutikharnik ubluq tamaat auladjutiffingnut.
21	Uqaqatigilugit ilinniarnirmut atan'ngujaujut ajuiqharnirmut havaarmut qanuq pittariakhaagut.	
22	Ilihimalutit aanniqtailidjutiit hanalrutinik atuqtukhaujut pitqujaigut Havaktut Ikajuuhiarutikhanit Kamisin (WSCC) ¹ ukualuunniit hanalrutip hanajialuunniit.	
23	Ilihimalutit tamaita aanniviulaitkutait maligaujat maliktaujaakhait.	
24	Ilihimalutit havagviit aanniqtailinirmut ajuiqhaqtukhat tamaita haamlatkunnit havaktut, havakaffuktullu.	
25	Qakugunnguraangat ihivriuhivvagliutit aanniutauttaaqkunik nunallaarni.	

¹ <http://www.wsc.ca/>

Havaarijakhautit		Tittikiutihimayunik
26	Pivaglutit ihiviruhivaglutillu havaktaujukhanik havaqujaujuniglu.	<ul style="list-style-type: none"> • Una tamangnut akhaluutitut haamlatkut igluqpaitigullu.
27	Kangiqhipkaqattaqpaglugu Angajukhiq Titiqqiqiji/ Atan'ngujaujaq Titiqqiqiji qanuridjuhiitigut akhaluutit nutaanik tukhiriaqaqqallu pitqulugu. Naunaiqhailutit ukiunut amihunut himmauhiqtaujunaqtukhanut parnautinik.	<ul style="list-style-type: none"> • Havaglutit Tamajanut Munaridjutit Parnautinik tamainnut akhaluutitut haamlatkut igluqpainnullu. Haamlatkut maniqalluannginmata, ikipingnaqtuq ilihimajaami tamaita hanalrutit havautaulimairnarungnaqhingmat himmauhiqtaujukhanngurlunilu.
28	Ilihimalutit haamlatkut niuviriamingni maligat maliktakhautit.	
29	Ajuiqhariaqtuqattaqpagluni qaujimajaamini nutaanik ublumimut havaarijainnullu.	
30	Atuqtillugu Havaktut Angurutainik pittaarutait nunangnut ukununga haamlatkut havaktakhani havaktut. ²	
31	Ilvit ajuqhautiqaruvit ihuaqharnahuarlugit, kihimi ajuqhautit ihuaqhalimaitkungni unniqhiurlutit Angajukhiq Titiqqiqijimut/ Atan'ngujaujaq Titiqqiqijimut.	
32	Ilihimalutit tamaita haamlatkut akhaluutait nakuujut apqutimiitaamingni titiraliuqhimaglutiglu.	<ul style="list-style-type: none"> • Ilitturivigilugu Angajukhiq Titiqqiqiji/Atan'ngujaujaq Titiqqiqiji qulangaijautitigut titiraliurvikhaniglu.
33	Ilihimalutit tamaita akhaluutit hanalrutit akhaluuhiiqiji/aqutiit ihuaqtunik laisqaqtut malikhugu Akhaluutitut Maligaaq. ³	<ul style="list-style-type: none"> • Apirilugit tamaita havaktut akhaluuhiiqijaamingnik laisitik aadjiliurtauluni pihimjakhat tutquumavingni havaktup tutquumavianilu.
34	Ilihimalutit naamajaakhaita imiqtaunmut anaqtaunnullu akhaluuhiiqijikhat ihariaghugaangaffi.	<ul style="list-style-type: none"> • Ihivriurlugit havaktut pijakhait qaffiujullu hakvakaffuktut akhaluuhiiqijut hailijaaqtut. Ilihimaluruvit laisqaqtunik akhaluuhiiqijititutit ajuiqhainnaqhivuq puqtilaani 3 akhaluuhiiqijaami ajuiqhapkailutit nunangni. • Uqarvigilugu Nunalingni Kavamangat Ajuiqhaujijitukuninga ajuiqhaujitaqtut, aallaniglu akhaluuhiiqinikkut ajuiqjariaqatuqaqqat.
35	Ikajurlugit havaktut amigaqhurnaqtunirmi.	
36	Ikajurlugit nunaqtutit nunagijarni amigaqhurnarnirmi.	

² <https://www.neu.ca/en/collective-agreements>

³ <https://www.nunavutlegislation.ca/in/consolidated-law/original?title=M>

Havaarijakhautit		Tittikiutihimayunik
37	Ikajurlugit havaakhamingnut ajuiqhaqtut amigakhurnirmi.	
38	Ajuiqhauutilugit, kangiqhipkarlugit, pijumapkarlugit, tliurlugit havaktut atingni havaamingnik havattiaqulugit aannirnaittumik, pamittiahimanirmut, havattiarlutik iqhinaittuulutiglu.	
39	Ilihimalutit tamaita tamajat ukiuqtamaat aquiqtuqtani qaffiiqtuqtauhimajut qaritaujakkut.	<ul style="list-style-type: none"> • Aquiqtuqtatit tikigaangata, qaffiujakhait naunajarlugit, tikittut unniutilugit aquiqturvitit titiraitigullu (umiakkut). Qaritaujakkut iliurarlugu qaffiujuuqarvingnut. • Imaa nakuutqijaq ilihimajaarni naunaittiaqhimalutit qaffiujakhait ihuatqijakkut.
40	Ilihimalutit tamaita iliuraqtakhajut apqutit atiit iliuraqtauhimajut.	
41	Pihimalutit kangiqhipkajdutikhamik pihimajaangita havaktut ikaarniit havagiaqturutaillu.	<ul style="list-style-type: none"> • Ikaarniit ihivriutaujukkhat angiqtaulutiglu.
42	Ilihimalutit tamaita haamlatkut hanalrutait halumahimajauvaktut, iluataurlu pittiarlugit imiqtaut malikhugit Nunalingni Aanniaqtailinirmut Anniqtailinirmut maliktakhajut.	<ul style="list-style-type: none"> • Paqititaaqtutit uuma ataani ilanga 24 (aannialaqinaittuq imaq) Nunavunmi Nunalingni Aanniaqtailinirmut Maligarmi.⁴ • Uqaqatigilugu avikturvingni Nunavunmi Kavamatkut Nunalingni Kavamatkunnilu Pivikhaqautitkut havagviat maliqtaujujukkanik.
43	Ikajuqtigiigluhi ikajurlugulu iglunik munaqhiujuq(t) pijariaqaqqat.	
44	Havaqtaariangita ilihimalugit qaptiridjutit hanalrutillu.	<ul style="list-style-type: none"> • Tiliurlugit havaktut ihivriuhitqulugit tamainnik qaptirutinik (imaatut, ilihimalugit qaptirutit utuqqaunngittutik).
45	Aallallu tiliuqtait Angajukhiq Titiqqiqijip/Atan'ngujaujaq Titiqqiqijip.	

⁴ <https://www.nunavutlegislation.ca/in/consolidated-law/original?title=P>

Angijuni Nunalingni Kavamangat

Tiliuqti Haamlatkuni/Nunalingni Havaktakhanut

Havaarijakhautit		Tittikiutihimayunik
1	Atuqtitailutit nakutqijaniq atuqtauvaktunik tamainnit haamlatkuni auladjuhiinut.	<ul style="list-style-type: none"> • Uqaqatigilugit aallat nunalingni havaktakhanut havagviat avikturhimavingmi illitturinahuarlugit hunat havakpaktut nakutqijaujut taapkununga. • Uqarvigilugit avikturivngni havagviat nutaanik ajurnajautiqariakhait ikajuutikharnik ubluq tamaat auladjutiffingnut.
2	Ikajurlugit Havagviinni Angijuuqqaat itqurniahuarlutit, tikilvigijamajanut, ihivriuqhinnikut qanuriliurutinik/maliganik, imaalu atuquidjutini tunihiniarutikkut maniqautinit hanalrutikhanut, igluqpaliqidjutinut, atugakhanik pijaami, havaktukhailliurnirmullu.	<ul style="list-style-type: none"> • Angitqijani nunalingni havaktakhanut havagviat, amigaittunaqhijut havagviinni angijuuqqaat ikajuutiqariaqaqtut. • Angitqijani nunalingni havaktakhanut havagviat, havaarijat tamaita havagviit ilvit atan'ngujautijatit.
3	Atuqtillugu Havaktut Angurutainik pittaarutait nunangnut ukununga haamlatkut havaktakhani havaktut. ⁵	
4	Ilihimalutit qanurininga, akimanahuarutit, akimajuq kaatulaamik havaktaujut havaktauhiqhautait.	<ul style="list-style-type: none"> • Angajukhiq Titiqqiqiji/Atan'ngujaujaq Titiqqiqiji tiulurniaqtaait munarilugu nunalingni kaatulaak.
5	Munariniaqtatit kaatulaaqaqtut havaktut akimahimajakkut kaatulaanik.	
6	Ilihimalutit taimata aanniqtailinirmut atuqtauvaktut maliktaujut tamainnit havaktunit imaalu aanniviulaitkutait maligaujat maliktaujut tamainnit havagviinnit havaarijamingni.	
7	Kangiqhipkarlugu Angajukhiq Titiqqiqiji/Atan'ngujaujaq Titiqqiqiji qanuridjuhiitigut akhaluutit unniutivaglugulu nutaat akhaluutit ikajuutikhat pijariaqaliqtut.	
8	Ihivriurlugit nutaat ihuarutikhat, maliktakhat hunaluliqaak hailigaangata takujaarni ihuarutauniariakhait ukiuqtaqtumi qaarjuringani.	

⁵ <https://www.neu.ca/en/collective-agreements>

Havaarijakhautit		Tittikiutihimayunik
9	Naunaiqhilitit havatqingnainirmut havaktaunirmut pijariaqaqtut uqaqatigilugu Angajukhiq Titiqqiqiji/Atan'ngujaujaq Titiqqiqiji havaktullu havakgluhi ukiuqtamaat parnautimik iniqtiriangita ukuat pijariaqaqtut.	<ul style="list-style-type: none"> • Ikpingnaqtuq pihimaguvit havatqingnainirmut havaktaunirmut parnaut amirivaglugulu ilihimajaarni tamaita maliktaujukhat maliktaugiakhaita. • Una parnaut atukhaaqtinniaqtaatit hanalrutingnik..
10	Uqaqatigilugit ilinniarnirmut atan'ngujaujut ajuiqharnirmut havaarmut qanuq pittaariakhaagut.	
11	Ilihimalutit havagvingni aanniqtailinirmut ajuiqhaqhimajut tamaiata nunalingni/haamlatkunni havaktakhani havaktut, ukualu havakaffuktut.	
12	Havagviit ihivriuuqattaqpaglugit aannirviunngitangat.	
13	Ikajurlugit havaakhamingnut ajuiqhaqtut amigakhurnirmi.	
14	Ajuiqhariaqtuqattaqpagluni qaujimajaamini nutaanik ublumimut havaarijaminullu.	
15	Ilihimalutit tamaita niuvikhimajut qaritaujakkut iliuraqhimajut qaffuajaakhaqarvingmut.	

Roads Foreman

Havaarijakhautit		Tittikiutihimayunik
1	Ilihimalutit nakuujumik aulajukhaujut Apqutit/Nunalingni Ikajuqtiujut Havagviat ilaujuq tamainnut Nunalingni Havaktakhanik Havagviat.	
2	Ilihimalutit nutqalimaittuq nakuunirmut munaqhiniq havaktitaujunut ikajuqtanullu.	
3	Ilihimalutit ihuaqtumik maniqhiniq tiliuqhiniq havaktunik talvani Apqutit/Nunalingni Ikajuqtiujut Havagviat.	
4	Ilihimalutit hanajauhiit ihuaqtut nutaangujullu Havaktaujukhanik Munaqidjutitik.	
5	Ilihimalutit haamlatkut apqutait nalaumakpata nunalingni kavamaktut ihuarijait apqutinut naamajut akhaluututuqtautaaqhutik inuublu pihugvigittaarlugu.	<ul style="list-style-type: none"> • Apqutinik havajtaujukhat nutqalimaittuq havaaq. Havagiamingni havaktut maliktakhaanik havaglutit. • Aannirnaillumiittangita nunalgit ikpingnatqijaujuq. Ubluq tamast ihivriuppaglugit haamlanmi apqutait. • Apqutit pualrihaqhimanngitkumik, akitturjuuminaqtuq nunalingnut kavamanganut kualiqipkataugumik, inuup akhaluutaa ahiruqtaukpat.
6	Hiviliutiulutit iligiinut akhaluutirjualiijit havaktullu aannirnaillurumik nakuujumik pualrihaigumik haamlanmi apqutainni havakhutik.	
7	Munarilugit apqutit havaktakhauhia ikajurugilu munaqhijut apqutinik kaatulaaqaqtut apqutinik havaktukhat.	
8	Nutqaqhimaittumik amiriblugit ubluq tamaat hulijut havaktut akhaluuhijut, ihuaqhaivaglutit qanurliqaak/humiliqaak ihariagijauguvit.	
9	Unniutilugit Apqutinik Havaktakhat Atan'ngujaat havaktutigut havakpauhiitigut pamiqtuqtauhiikkaatigullu.	
10	Ilihimalutit iluittuniqaqtuq Haamlatkut Ikajuutait Munaqhiutit havaktauvaktuq munariblugit tiliuqhugillu.	<ul style="list-style-type: none"> • Una ikajuutiginiyaqtat havagvikhait havaktut apqutini naunaijaigiangat kitu havaktukhaq.
11	Aallallu havarijakhait, pijariaqaqqata, qakugunnguraanat uuma Apqutinik Havaktakhat Atan'ngujaat unalu Haamlatkut Havaktakhanut Tiliuqti.	

Akhaluutiqavingmut Atan'ngujaujaq

Havaarijakhautit		Tittikiutihimayunik
1	Tunihivaglunit ukiuqtamaat qanurittaangita idjuhiit tamaita akhaluutit hanalrutillu.	<ul style="list-style-type: none"> • Una ilauniaqtuq ukunani havatqingnainirmut havaktaunirmut Parnaut amirinirmut maligaq.
2	Tiliurlugit ajuiqhautilugillu havaarmut ajuiqhautiqaqtut.	<ul style="list-style-type: none"> • Havaarmut ajuiqhautiqaqtuqaruvit, qaujimalutit ajuiqtuumikum titiraqaqtumik havaarminut ajuiqtuqarluhi ajuiqhaujijukhamik.
3	Ilihimalutit tamaita hanavingmi havaktaujut aannirnaillumi maliktakhat tiliurutait Nunavunmi Kavamangata.	<ul style="list-style-type: none"> • Una ikpingnaqtuq hanavikhi havakpata aallat akhaluutainik akhaluutiliqijut akhaluutainik apqutumit nakuuhaqtajut. Apqutit aulataarviit nalaumablutik Akhaluutitut Maligaq mailktaujukhaq.⁶ • Akhaluutainik hanaji titiraqaqtukhaq ajuidjuhimigut havagiamini.
4	Pihimalutit titirainik tamainik havaktauvaqtunit, titiraqhimalugit akituha havaktaujukhat titiraqautini.	<ul style="list-style-type: none"> • Taimailiurumanaqtutit tamaat akiliutigijut utiqittangat hanavingmut akia. • Ukuat titirait ikpingnaqtut maniqautikhaliuriami akhaluutit havaktakhautikkut.
5	Ilihimalutit akhaluutiqarvik munarijaunginnaqtuq, tutqikhaqhimalugu, halumablugu, aannirnaittuni, takujuminaqhilugulu.	
6	Havakqatigilugu Aulapkaiji Ataniq parnaujautini ukiuqtamaallu maniqautinik tamainnut hanalrutikhanut akhaluutinullu havaktaunikhaanut.	

⁶ <https://www.nunavutlegislation.ca/in/consolidated-law/original?title=M>

Havaktat

Mikijut Nunalingni Kavamangat

	Havaktat	Tittikiutihimayunik	Qaffiqturniq
1	Munartilugit havaktut nunalingni havaktakhanut havagvianni (akhaluutirjualiqlijtit, akhaluutunik hanajillu, imiqtautit/anaqtautit iqqakuuqtit akhaluuhijit, Haamlatkunni Havaktakhanik Titiraqti igluqpanik munariji, uukturutit).	<ul style="list-style-type: none"> • Mikijuukpat nunalingni kavamangat, ilvit atan'ngujaujtit. Tamaita hunaliqaak nunalingni kavamatkut havaktakhanik ilvit havaarni havaarijakhautitit. • Ikajuqtiqaqtutit, kihimi naunaqtuq. 	Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat
2	Atuqtitailutit havaktakhautinut nalaumajukhanik Angajukhiq Titiqqijiji/Atan'ngujaujaq Titiqqijijilu ihuaqhariaqaqqat humiliqaak pijariaqaqqat.	<ul style="list-style-type: none"> • Hapkuua nalaumanikhat atukhaaqtinnaqtautit haamlatkut tamajait. • Amirilugit atuqtauhiit nalaumaniit. 	Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat
3	Havaglutit amirilugu nunangni imiqtauvikhadjuvikhikhat anaqtauvikhadjuvikhikhat.	<ul style="list-style-type: none"> • Havagiatquraangami havaktakhainik naunaijailutit tamainnut. • Ihuaqhaqqaglugu havaktakhait naunaijautait naammagijaannut havagvikhat inua. 	Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat
4	Aturlutit pamiqtuidjutinik tiliuqqatit Angajukhiq Titiqqijijip/Atan'ngujaujaq Titiqqijijip.	<ul style="list-style-type: none"> • Itqaumalutit maliktaujukhat havaktut angurutainik Havaktulirijinut Nalaumaniq Maligarlu.⁷ 	Ihariahuktaukpat
5	Havaktut ukiuqtamaat qanuq havakpauhiigut ilitturiviginiarlugit.	<ul style="list-style-type: none"> • Angajukhiq Titiqqijijiffi/Atan'ngujaujaq Titiqqijijiffi ikajuqtaaqtautit haffuminnga. Ukiuqtamaat qanuq havakpauhiigut ilitturiviginiarlugit, naunaiqhaidjut havakpauhikkut, ilaqaqtaaqtuq ihumagijainik Angajukhiq Titiqqijijip ihvriuqtakhainik aadjikkutarinnigittaqtuq havaanut. • Ihiviruhugit qanuq havaktut havakpauhiigut ukiuq aniguraangat ikajuutigijaat havaamingnik havaktakhatik havattiapagiangita hanalrutiillu nakuujumik auladjutiqaqtut. 	Ukiuqtamaat
6	Nalaunahuarlugu akitunia kitunut havaakhahirnut akhuraaluluunniit ihuaqhaqtariaqatunik haamlatkut hanalrutait.		Ihariahuktaukpat

⁷ <https://www.nunavutlegislation.ca/in/consolidated-law/original?title=L>

	Havaktat	Tittikiutihimayunik	Qaffiqturniq
7	Hannaijailutit ukiuqtamaat aquiqtuqtakhanik umiakkut tamainnut nunalingni havaktakhanut havagvianni.	<ul style="list-style-type: none"> • Una havaaq pijariaqaqtuq ilihimajaarni naamajunik atuqtakhanik ukiumut hivunirni. • Nalaumanahuarniq ihariaginiaqtarnik katimaqatigigiaqaqtatit havaktut ilihimajaarni puiguinggittutit iharianarniaqtunik. 	Ukiuqtamaat
8	Takuurniaqtat ukiuqtamaat Nunalingni Havaktakhanut Havagviat qaffiuningit qaujimjaujut.	<ul style="list-style-type: none"> • Ilivit qaffiujajaakhaita hanalrutikhat qaujimajakhatit ukiuq manitautit tikitinnagu. Una ilaujuq ukiuqtamaat ihivriuqtaunirmut. • Nakuutqijaujuq hanlrutinik qaffiujajaakhaita naunaiqhaiguffi uqariliqtinnagit hunanik ihariaguhungniariaffingnik aquiqturiaffingnik. 	Ukiuqtamaat
9	Ikajurlugu Angajukhiq Titiqqiqiji/Atan'ngujaujaq Titiqqiqiji ukiuqtamaat Auladjutinut Akitujunut maniqautainik Nunalingni Havaktakhanut Havagviata.	<ul style="list-style-type: none"> • Tamaini ukiuni, hannaijaijukhaujutit ukiuqtamaat akitujunut auladjutinut maniqautaannik. Una havaktakhat ikajuqtigilugu Angajukhiq Titiqqiqiji/Atan'ngujaujaq Titiqqiqiji maniqautiliridjutait. • Titiraqpaglutit ukiuraaluk hanalrutit tamajanik ihariagilirniaqtarnik ihuaqhariaqaqtuniglu. 	Ukiuqtamaat
10	Amirilugit pualrihaqtut nunami ihuaqhaijuniglu.		Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat
11	Tutqikhailutit havaktakhanik/ihuaqhaqtahanik napajunut, ingniqutiqaqtunut alrujaqtuqtunut.	<ul style="list-style-type: none"> • Una ilajuq ilvit Havatqingnainirmut Havaktaunirmut pidjutit. • Una atukhaaqtinniaqtaatit nunalingni tamajainik hanalrutingnik. 	Ihariahuktaukpat
12	Angirlugit tamaita aquiqtukhaujut niuviktaujut havaktakhanut atuqtakhat hanalrutinut himmautikhainiglu.	<ul style="list-style-type: none"> • Ilihimalutit maliktakhat nunalingni kavamangata niuvirvikkut maligaaq. • Tamaita niuviqtatit maniqautinik aktuqtut. Imaa, ihivriurlugit ihariagiqpianiangita hunamigluunniit takuhinnginavit (uukturut, aquiqturunaqhijutit naamajunik atauhirmi ukiumi kihimi hadja aquiqtuhimanngitunaqhijat uvani ukiumi, aallallu). 	Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat

	Havaktat	Tittikiutihimayunik	Qaffiqturniq
13	Aquiqturlugit tamajat iharigilirairuffigit.	<ul style="list-style-type: none"> • Naunaiqtillugu maniliqijit havagviat (maniliqijiluunniit) ihariagijaqaliraiguffi. 	Ihariahuktaukpat
14	Tiliurlugit havaktut titranik havaktakhaunik ubluq tamaat havaktakhaitigut.		Ihariahuktaukpat
15	Ikajurlugu Angajukhiq Titiqqiqiji/Atan'ngujaujaq Titiqqiqiji havaanik qanurininga, akimanahuarutit, akimajuq kaatulaamik tiliuqtauguvit.	<ul style="list-style-type: none"> • Qakugunnguraangat nunalingni kavamangat kaatulaaqarniaqtut havagiangita munaqhigiangita tamajamingnik. Ikajuqtiuguvit kaatulaak nakuujumik havaktaujaangat. 	Ihariahuktaukpat
16	Munariniaqtatit kaatulaaqaqtut havaktut akimahimajakkut kaatulaanik.		Taimaaqtaungittut/ubluq tamaat
17	Tunivaglugu Ikumadjutiliriji (piqaqqat) imiqtautigit taiguutit havangnaniagut ihivriuqtakhanik.	<ul style="list-style-type: none"> • Ikumadjutilirijikhi pijumaniatquq ubluq tamaat imiqtautigit taiguutit titirainnik. Ilihimalugit tamaita tunijaujukhat, imiqtautikkut maniliurutaungmat nunalingni kavamanginnut unalu imiqautiliriniq anaqtautiliriniq. 	Taimaaqtaungittut/ubluq tamaat
18	Ihivriuqpaktauhajut hanalrutit akhaluutit ilihimalugit tamaita haamlatkut hanalrutait akhaluutait havaktauhimajukhajut nakuujumik aulaliqhutik, qajagilutik akhaluutituqtukhajut aannirnaittumik.		Taimaaqtaungittut/ubluq tamaat
19	Ihivriurlugit havaktauhimalugit tamaita atuqtauvakatut apqutit.		Ihariahuktaukpat
20	Ihivriurlugit anaqtautip kuvirarvia qakugunnguraangat ilihimaniarlugu nakuujaakhaanik maliktakhani ukuat Nunalingni Kavamatkunnilu Pivikhaqautitkut.	<ul style="list-style-type: none"> • Taimailiuqattanngitkuffi anaqtautiqarvik avatqudjutiniaqtuq imaalu hila mut avatimut qajangnaqhipkailuhi. • Qakugunnguraangat ihivriuqattaraangat taimaa parnautikhanik havaktaaqtutit ihuaqhaqtajujaangat anaqtautit kivirarvia. Una paqittaaqtat ataani ilanga 28 (anaqtautikkut) uvani Nunavunmi Nunalingni Aanniaqtailinirmut Maligaq.⁸ • Uqaqatigilugu avikturvingni Nunavunmi Kavamatkut Nunalingni Kavamatkunnilu Pivikhaqautitkut havagviat maliqtajukhanik. 	Tatqiqhiutikkut

⁸ <https://www.nunavutlegislation.ca/in/consolidated-law/original?title=P>

Angijuni Nunalingni Kavamangat

Tiliuqti Haamlatkuni/Nunalingni Havaktakhanut

	Havaktaq	Tittikiutihimayunik	Qaffiqturniq
1	Munarilugit Atan'ngujat/Atan'ngujaujat aallani Nunalingni Havaktakhanut Havagviit (uukturut, Imiqqautit, Anaqtautit, Igluqpanik Havaktakhanut, Apqutinik Havaktakhanut, Akhaluutit Havaktakhanut, aallallu).	<ul style="list-style-type: none"> • Angijuni nunalingni kavamanginni, havagviinni atan'ngujaqarniaqtutit tamainnut aallatqinut haamlatkunni havaktakhanut havagviit. • Havaarijat ilihimalugit tamaita havagviit malikpigiakhait inmik havaarijatik. 	Taimaaqtaungittut/ubluq tamaat
2	Munarilugit ukiuqtamaat Nunalingni Havaktakhanut Havagviat qaffiuningit qaujimjaujut.	<ul style="list-style-type: none"> • Havaarijat takuurlugit tamatqiutiblulik qaffiqtuilutik tikitinnagu manitautit ukiungata nungunna. Una ilaujuq ukiuqtamaat ihivriuqtaunirmut. • Nakuutqijaujuq hanlrutinik qaffiuaakhaita naunaiqhaiguffi uqariliqtinnagit hunanik ihariaguhungniariaffingnik aquiqturaiffingnik. 	Ukiuqtamaat
3	Angirlugit tamaita aquiqtukhaujut niuviktaujut havaktakhanut atuqtakhat hanalrutinut himmautikhainiglu.	<ul style="list-style-type: none"> • Ilihimalutit maliktakhat nunalingni kavamangata niuvirikkut maligaaq. • Tamaita niuviqtatit maniqautinik aktuqtut. Imaa, ihivriurlugit ihariagiqpiariangita hunamigluunniit takuhinnginavit (uukturut, aquiqturunaqhijutit naamajunik atauhirmi ukiumi kihimi hadja aquiqtuhi manngitunaqhijat uvani ukiumi, aallallu). 	Ihariahuktaukpat
4	Ikajurlutit apiqhuiliraangata nutaanik havaktukhanik Haamlatkunni Havaktakhanut Havagviani.		Ihariahuktaukpat
5	Atuqtitailutit havaktakhautinut nalaumajukhanik Angajukhiq Titiqqiqiji/Atan'ngujaujaq Titiqqiqijilu ihuaqhariaqaqqat humiliqaak pijariaqaqqat.		Taimaaqtaungittut/ubluq tamaat
6	Aturlutit pamiqtuidjutinik tiliuqqatit Angajukhiq Titiqqiqijip/Atan'ngujaujaq Titiqqiqijip.		Ihariahuktaukpat
7	Nalaunahuarlugu akitunia kitunut havaakhahirnut akhuraaluluunniit ihuaqhaqtariaqatunik haamlatkut hanalrutait.		Taimaaqtaungittut/ubluq tamaat

	Havaktaq	Tittikiutihimayunik	Qaffiqturniq
8	Hannaijailutit ukiuqtamaat aqiuqtuqtakhanik umiakktut tamainnut nunalingni havaktakhanut havagvianni.	<ul style="list-style-type: none"> • Una havaaq pijariaqaqtuq ilihimajaarni naamajunik atuqtakhanik ukiumut hivunirni. • Nalaumanahuarniq ihariaginiaqtarnik katimaqatigigiaqaqtatit havaktut ilihimajaarni puiguinngittutit iharianarniaqtunik. 	Ukiuqtamaat
9	Ikajurlugu Angajukhiq Titiqqiqiji/Atan'ngujaujaq Titiqqiqiji ukiuqtamaat Auladjutinut Akitujunut maniqautainik Nunalingni Havaktakhanut Havagviata.		Ukiuqtamaat

Apqutinut Atan'ngujaujaq

	Apqutinut Atan'ngujaujaq – Angijuni Nunalingni Kavamanganni	Tittikiutihimayunik	Qaffiqturniq
1	Havaglulit atuqtitailutillu manimminikhakkut auladjutikkullu ihuaqtumik.	<ul style="list-style-type: none"> • Nakuunahuarlugu ubluq tamaat auladjutinga havagvikpit taimaa maniktujuarnaittumik maniqautingnit. • Uqaqatigivaglugit akhaluuhijijitit. Ilaani havaktut nunami unniutittaqaatit nakuuhautikhagut havagiamingni. 	Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat
2	Atuqtitailutit, amirilutit, titirarlugit havaktut aanniaqtailinirmut aannirnaillumi munaqhidjutinik.		Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat
3	Hannaijailutit, amirilutit, titirarlutit atuqtitailutit nunalingni apqutit malitakhait naunaitkutit naptuqtiriniq maliglugu nunarjuami Apqutini Aulajut Aannirnaillrutait Maligaaq.	<ul style="list-style-type: none"> • Uqaqatigilugu aviktuvingni Nunavunmi Kavamatkut Nunalingni Kavamatkunnilu Pivikhaqautitkut aallakkut uqaudjidjutikkut ukiuqtaqtumi apqutinik havaktakhakkut. 	Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat

Apqutitut Atan'ngujaujaq – Angijuni Nunalingni Kavamanganni		Tittikiutihimayunik	Qaffiqturniq
4	Hannaijailutit, amirilugit titirarlugit nunalingni ahiruqhimajut havaqatigilugulu Apqutitut Havaktakhanut Atan'ngujaq (piqaqqat) havagiaktingnik nakuutqijjanik atuqtakhanik hilalungmilu imarnik munaqhidjutit havaktakhalirinirnut nunalingni kavamangani.	<ul style="list-style-type: none"> • Qurluarviit himiktaaqut mahaktirumi ukiumit (avatqudjutinit aput mahaktirumi) imaaluunniit qaajurnaqhikaallakkumi (tuqhuat qiqigumik). Himikhimajut qurluarviit ahiruqtirutiqaqtaaqut akittuutittaahutik nunalingni kavamangannut. 	Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat
5	Munarilugit ukiumi auladjutit, ukuallu hiuraqtirijut, apunmik pualrihaqtut, apittaijajut malikhutik haamlatkut maligaralaangit, nakuutqijjat atuqtauhimajut, maliktakkut nalaumajukkut.		Ihariahuktaukpat
6	Mikhinahuarlugit tammaqtut (havaktuq aanniqqat, hanalrutit ahiruqqat, tamajat ahiruqtiqqat).	<ul style="list-style-type: none"> • Qajangnaituqarnahualutik ilaani puiguqtauvaktuq. • Ajuiqhauutilugit havaktut akiliqtuidjutiginiaqtaait haamlatkut havaktuq aanniqqat, hanalrutit ahiruqqata, tamajat ahiruqtiqtaukpata. • Havaktut ajuiqhaqtukhat aturlutiglu havakhutik-aanniqtailinirmik imaalu qanurliqaak ajuiqhautinik pijariaqaqtut, qanuq amirilugit atuqpauhiit hanalrutit, qanuq atulitinnagit ihivriutaujukhat, hunauvalu qajagihimaittumik atuqtauhiit haamlatkut tamajait. Taimaatut, havaktut ajuiqhautijaujukhat haamlatkut tamajainnik pihimmarijakhait. 	Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat
7	Atuqtitailutit pihimalutillu nakuujumik aannialaqinailrumi aannirailrumi havagviqarluni.		Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat
8	Havaglutit hivulliuqtukhaujunik tamainnut apqutitut havaktakhauhiagut havaarijaujukhat.		Ukiuqtamaat
9	Pijariaqaqqat, havagiaqturviit ihuaqharlugit tamainnut apqutitut havaktakhaliriaqaliraangata.		Ihariahuktaukpat
10	Havaktukhat tuqhulaurlugit akhaluutillu apqutitiliqiliriangita malikhutik tiliuritiqihimajait Apqutitut Havaktakhanut Atan'ngujaq, haamlatkut paliihimaujat, nakuutqijjallu atuqtauvaktut maliktakhallu.	<ul style="list-style-type: none"> • Amigaittuukpata havaktut, ukuat havaktukhat ihuarutigijaujukhat tiliurugit humi havaktukhaugiangita. 	Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat

Apqutinut Atan'ngujaujaq – Angijuni Nunalingni Kavamanganni		Tittikiutihimayunik	Qaffiqturniq
11	Ihivriuqhiniq, titiraqhimaniq, kangiqhipkainiq haamlatkut apqutaitigut qajangnauhia imaaluunniit humi pualriharialluaqatut, ihuaqhaijukhat, havaktakhaujut. Ukuat havaktauvakatut havaktakhat titiraitigut munaqhidjutiigut.	<ul style="list-style-type: none"> Ihuaqhaijut iniqhinarirnahuaqtukhat. 	Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat
12	Ihivriurlugu titirarlugillu aulajutit havaktariakhaita tamainut akhaluutirjuanik, akhaluutinik, aallallu hanalrutit.	<ul style="list-style-type: none"> Imaa havaqatigijakhat Akhaluuti qarvingmi Atan'ngujaujaq Havatqingnainirmut Havaktaunirmut havagvigijakhaitigullu. 	Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat
13	Titirakaffuglugit kinguvaqhimaittumik tunijakhat, ihuaqtukhat, iniqtiqtiqtauhimajut kangiqhidjutikhat Haamlatkut Havaktakhanut Havagvianut, pijariaqarniarunarmat Havaktaujukhanik Munaqhidjutitkunit.		Ihariahuktaukpat
14	Havaglunit havagiaqturvikhani ikaarniillu, tiliuqpaglugit humi ihariagijauniinnut.		Havailaakkut
15	Havaarijallu naunaiqhaidjut havakpauhikkut akhaluutituqtiaruhit amirilugit havaktut atingni.	<ul style="list-style-type: none"> Ihivriurlugit qanuq havaktut havakpauhiit ukiukkut ikajuutauniaqtut havattiaqpagiamingni imaalu havaktaujukhat ihuaqtumik havaktauvaktut. 	Ukiuqtamaat
16	Aikjurlutit ajuiqhauhimaariangita ajuidjuhiqarlutik havaktut atingni.	<ul style="list-style-type: none"> Uqarvigilugu Nunalingni Kavamangat Ajuiqhaujdjiit ihariahukuvit ajuiqhariaqaqtanik havaktut. 	Ihariahuktaukpat
17	Ivaqhialutit, titiraqpaglugit ihuaqharnahuaqpaglugit unniurutigijaujut ikajuutiujukkut akhaluuhiqiji idjuhiitigut.		Ihariahuktaukpat
18	Uqautilugu ihuaqhariaqaqtukkut ajuiqhariaqarnikkut atan'ngujarnut.		Ihariahuktaukpat
19	Ubluq tamaat havailaakkullu Aannialaqitailinirmut Aannirnaillumullu katimaqatigivaglugit havaktut.	<ul style="list-style-type: none"> Ilihimalutit tamaita havaktut ihuaqtunik havagviini aannirnaillumullu ajuiqhapaqiangita. Amirilugit havaktut atuqtukhat havagvingmi aannirnaillumullu pivaktut. 	Havailaakkut
20	Havakpaglugu auladjuhikhaa nunalingni iluvirvik pijariaqaqqat.		Ihariahuktaukpat
21	Havapaglugu auladjuhikhaa nunalingni pihugviit pihuujahutik apqutaujat.		Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat

Apqutinut Atan'ngujaujaq – Angijuni Nunalingni Kavamanganni		Tittikiutihimayunik	Qaffiqturniq
22	Havakpaglugu auladjuhikhaa ikajuqtiulutit imarmut tuqhuaq tiliuqtauvakkuvit.		Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat
23	Havakpaglugu qilamiuqtuni apqutit akhaluutillu nutqangaviit.		Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat
24	Hannaijailutit, titiraqhimalugit, amirilugit qaffiutiqhimagat. Titirarlutit tamajakhani aqiuqtuqtakhanik ukiuqtamaat umiakkut tikittukhat.		Tatqiqhiutikkut
25	Akhaluutit atuqtautaaqtut ihariagijaupata hulidjutinut tamainnut.		Ihariahuktaukpat
26	Ikajurlugit Apqutit Havaktakhanut Atan'ngujaq havakpat havagviit havaarijakhainik parnautinik maniqautinigu.		Ukiuqtamaat

Akhaluutiqavingmut Atan'ngujaujajq

Apqutinut Atan'ngujaujajq – Angijuni Nunalingni Kavamangat		Tittikiutihimayunik	Qaffiqturniq
1	Munarilugit tamaita hanalrutinik havaktakhanut havaktut.	<ul style="list-style-type: none"> Ilihimalugit havaktakhanut havaktut naunaitkutaliujut imaalu ajuiqharjuumivaktut tamainnut hanalrutinut havautigivaktatik. 	Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat
2	Havagiatqurutiinik titiraqpaglugit hanalrutini havaktunik havaakhamut ajuiqhaqtuniglu.		Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat
3	Hivulliuqtirlugit havaktakhavikhaalu tamaita ihuaqhariaqqaqtut havaqujaujut.	<ul style="list-style-type: none"> Havagiarnikhaa iniqtirlugu havaqujaujut ikpingnaqtuq tamajait havaktauvaktut aulavaliriangiatalu. 	Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat
4	Pihimalutit qaffiuqtirlugit atutqigialgit ilakkut tamajallu atuqtaujukhat akhaluutinut.	<ul style="list-style-type: none"> Pihimalugu una qaffiuqtiqhimajut aqiuqturiami umiakkut akitqijaungmat. 	Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat
5	Naunaiqhailutit pihimalugillu akitutilaangit titirait ilakkukhanik aqiuqturiami atuqtaujukhat akhaluutinut.	<ul style="list-style-type: none"> Uvuuna haamlatkut munarittiaruhirmut maligaaq, pihimajukhaujut ihuaqtumik akituniata niuvirvikhanit. Qiniqhiavaglutit akikitqijanik nakuutqijanik tamajanik. 	Ihariahuktaukpat
6	Naunaiqhailutit aturlugillu Havatqingnainirmut Havaktaunirmut pidjutinik akhuraaluk nutqatittihimaittumik aturiaqaqtanik.	<ul style="list-style-type: none"> Tamaita haamlatkut tamajait ataaniitukhat havatqingnainirmut havaktaunirmut pidjutini. 	Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat
7	Ihvriurlugit havilaarmi uqhurjuatuutait akhaluutit unniutilugulu atan'ngujat ihumaluutikhaqaqqat.		Havilaakkut
8	Pihimalugit uqhurluit kuvirautit hanalrutit uqhurjuaqarviillu.		Taimaaqtaungittut/ ubluq tamaat
9	Ikajurlugu Maniliqijitkut Aulapakdidjutikullu atanirjuaq munaqhigiami imaalu tutqikhaigiami ukiuqtamaat umiakkut auladjutit tujuqtuinirlu, tikittunullu, tutquqtirinirmullu ukuninga.	<ul style="list-style-type: none"> Umiakkuuqtut/aqiuqtuqtat talvannga nakuutqijanik akiinnik pittaagtutit tamainnut qaffiuqtiqhimajunut ihariaginiaqtanut amigaittunik aqiuqturluni. Katimaqtaiglugit havaktut naunaiqhijaarni hunanik ihariaginiaqtait ukiumi hivunikhani. Titirarlugit. Katimaguiruffi, katimaqatigilugu maniliqijitkut naunaiqhijaarni aqiuqtuqtaariarni. Naunaiqqaqpaglugit ihariagijat angitqijallu titiraqhimajarni. 	Ukiuqtamaat

Apqutitut Atan'ngujaujaq – Angijuni Nunalingni Kavamangat		Tittikiutihimayunik	Qaffiqturniq
10	Titirluglu naunairutaa akiliqtakhani taapkununga hanalrutitut havaktakhanut havagvianni.	<ul style="list-style-type: none"> • Naunairutakiqtuubluni ikingnaqpiatuq. Qaujijajukhaujutit akiliqtakhaujut pijatit maniit akiliutait havaktanut ihuaqtumullu havagvingmut pijaujuq. • Akiliqtakhani havaktanut kitunuliqaak titirattiaqhimajukhat havaktakhautit, taimaa naluqhariittumik hulijukhaujut havaktakhani. 	Ihariahuktauqpat
11	Algangnut hanajakhat ihuaqhaqtakhat tamainni akhaluutini nutqangannaittumik akhaluutit hanalrutit ahiruqhimajut.		Ihariahuktauqpat

QAKUGUURUT UNALU HIVULLIUJUKHAT HULIDJUTIT

Ukua titiraqhimajuq ukunani ilingnik ikajurnahuarutaujuq naunaiqhaijaarni havaalluaqharnut ukiuraalukkut, tautukhugit titiraqhimajut havaktakhatit naunaijariiqhimajut. Ilihimapkarmilutit; una uukturut ilihimajaujunit qakugukkuurutini havaarnut tamainni Nunavunmi. Una atuqtaaqtat ikajuutigilugu tatqiqhiutikkut naunaiqhaijaarni; kihiani, ukua qakuguurutit nalaumajunaittut atan'ngujaqqit qakuguurutaanit hivuliqtuidjutaanilluunniit. Ilitturivigijakhat atan'ngujat naunaijariarni kitut havaktatit hivulliujuhaujut tatqiqhiutikkut.

Hivulliq Nappaa Ukiuq: Ubluqtuhivia – Imaruqtirvia

Iluitunga Havaktat/ Havaarijakhat	Ubluqtuhivia	Iidjirurvia	Qiqailruq	Aipuru	Qiqaijar-luaravia	Imaruqtirvia
Umiakkut Agjaqtut/ Aquiqtuqtat	Tamajautinik avaani ukiup qaffiiqturlugit apirilugillu atan'ngujat havagviinni titiraqulugit ihariagijamingnik.	Katitirlugit tamaita umiakkut aquiqtuqtakhat ihivriurlugillu.	Titirakaffulutit Umiakkut akituti-laaqtaujukhanik. Inirutaagut ihivriurlugit tujuqtaujukhat Niuvirvikhanut. Naunaijarlutit qakugu iniqtakhaujut akitutillaaqtaujut umigvikhaa.	Ihvriurlugit akituti-laaqtauhi-madju-tiit tunilugu katimajiinnut angiqtakhaat. Tujurlugit titiravgilutit akimajunut.		
Ukiuqtamaat Akitujunut Auladjutikhanut maniqautit	Ihumaliurnaqhijuuq hunanik ihariahuktutit akitujunut (hanalrutit) maniqautinit havagviinullu auladjutikhainut maniqautinit. Nutaanik hanalrutinik aquiqturiaqaqqat naunaijailutit qinirlutillu akitutillaanginnik.	Ihivriurlugu havagviit hadja ukiumi avatqudjutait akiliqtakhallu titirariarni nutaamut ukiumut maniqautinik. Tunilugu titirakaffukhima-juq Angajukhiq Titiqqiijimut/Atan'ngujaujaq Titiqqiijimut.		Atuqtilirlugu nutaaq ukiuq maniqautit.		

Iluitunga Havaktat/ Havaarijakhat	Ubluqtuhivia	lidjiruvia	Qiqailruq	Aipuru	Qiqaijar-luaravia	Ima-ruqtirvia
Qitiqqautia-ukiup imaaluunniit Ukiuqtamaat ihivriuqtauniq		Angajukhiq Titiqqiqiji/ Atan'ngujaujaq Titiqqiqiji titiqqanik apiqhiniaqtuq.	Tamainnik qaffiqtuilutit tatqiqhiut nungutinngu. Nutaanguqtirlugit qaritaujami qaffiqtuqhimajut.			
Havatqingnainirmut Havaktaunirmut tamaita haamlatkut tamajait	Tamajaqaqtukhaq Havatqingnainirmut Havaktaujukhat Ihuaqhaqtakhat ubluqtamaat tamajat.					
Katimajiit Katimajaangata	Katimajiit katimagaangata katimajaqtukpatit Angajukhiq Titiqqiqijip/ Atan'ngujaujaq Titiqqiqijip.					
Ukiumi apqutit amiriniagut	Naunairlugit Pualrihautinik akhaluutituqtukhat aputaijaijukhat.					
Aannirnainikkut katimavagluhi ajuiqhaqpagluhi	Havaktut katimaqatigivangniaqtatit tatqiqhiut tamaat havaktullu ajuiqhariangita parnaijarluhi.					
Haamlatkut Maniqautaita Titirait	Hannaiqhimalutit uqautigiarni aallatqiiguhit akiliqtuidjutini Angajukhiq Titiqqiqijimut/ Atan'ngujaujaq Titiqqiqijimut.					

Tugliq Avvaa Ukiup: Taaqhivalirvia – Ubluiqtirvia

Iluitunga Havaktat/ Havaarijakhat	Taaqhivalirvia	Niqliqivik	Apitilirvia	Tattiarnaqhijuj	Hikutirvia	Ubluiqtirvia
Umiakkut Agjaqtut/ Aquiqtuqtat		Tikitpata umiakkut aquiqtuat, ihivriurlugit atiliurlugit aquiqtuutip akiliqtakhat titiraa.		Ilihimalutit tamaita hanavaluit titriaqtaujut qaffiiqturvingmut. Nutaat hanalrutit niuviqtakpata qulangaijautikharlugit, akhaluut atiliuqhima-jukhaq, tamaita hanaviangit titirait uarantiingillu tutqurvingnungaqhimajut. Havaktakhaunut havaniarvikhainik naunaidjutiliurlutit.		
Ukiuqtamaat Akitujunut Auladjutikhanut maniqautit			Ihivriurlugu maniqautit takujaarni ihuaqhariaqaqqat.			
Qitiqqautia-ukiup imaaluunniit Ukiuqtamaat ihivriuqtaunig			Pijariaqaqqat kihiani.			
Havatqingnainirmut Havaktaunirmut tamaita haamlatkut tamajait	Tamajaqaqtukhaq Havatqingnainirmut Havaktaujukhat Ihuaqhaqtakhat ubluqtamaat tamajat.					

Iluittinga Havaktat/ Havaarijakhat	Taaqhivalirvia	Niqiliqivik	Apitilirvia	Tattiarnaqhijjuq	Hikutirvia	Ubluiqtirvia
Katimajit Katimajaangata	Katimajit katimagaangata katimajaqtukpatit Angajukhiq Titiqqijijip/ Atan'ngujaujaq Titiqqijijip.					
Ukiumi apqutit amiriniagut				Naunairlugit Pualrihautinik akhaluutituqtukhat aputajajukhat.		
Aannirnainikkut katimavagluhi ajuiqhaqpagluhi	Havaktut kati- maqatigivang- niaqtatit tatq- iqhiut tamaat havaktullu ajuiqhariangita parnaijarluhi.					
Haamlatkut Maniqautaita Titirait	Hannaiqhimalutit uqautigiarni aallatqiiguhit akiliqtuidjutini Angajukhiq Titiqqijijimut/ Atan'ngujaujaq Titiqqijijimut.					

ATUGAKHALLUAT

Ilaujuq uvani havaktiujut maliktakhaani, Nunalingni Kavamangat Ajuiqhaudjijit qaffiujunik atugakhaqaqtut qaritaujakuurutingni (<https://www.nmto.ca/>) nakuudjutauttaaqtuq. Nunalingni Kavamangat Ajuiqhaudjijit ikajurumavagait havaktut tamainni havaani tamainnilu nunalingni kavamanganit aviktuqhimavingmi.

Ilaujullu ukununga atugakhanut, Nunalingni Kavamangat Ajuiqhaudjijit aallatqiinik qaritaujakkut ajuiqhautiqaqtut. Ukuat ajuiqhautit, ilaujut ajuiqhaudjigaangamik Nunalingni Kavamangat Ajuiqhaudjijitkut Haamlatkut Kavamangat Naunaitkutait Pivallidjutit, ajuiqharvigittaaqtait qaritaujakkut havagviannit haamlatkut, taimaa aulaqhimaittumik qaffini ubluni ajuiqhariaqturiarni ajuiqharumajarnik aihimablutit. Ajuiqhautit ilingnik iniqtiqtaaqtatit, pingahuni havailaani, taiguagakhalik qaritaujakkut hulijakhaliglu, malruuk ajuiqhaijik hivajautikkut uqarvigivangniaqtatit havailaaq ungutkaangat ilihautiniaqtaatit ilihaktakharnik kiulunilu apiqhuutiqaruvit.

Ajuiqhaqtakhata ukuninga:

- Ilihalluaqtakhata Ajuiqhautit
- Ikajuqti Angajukhiq Titiqqiqiji (ASAO)
- Haamlatkut
- Ulapqilirijit Hivuliuqtit
- Parnaujajji Nunaliriji
- Maniliqiji

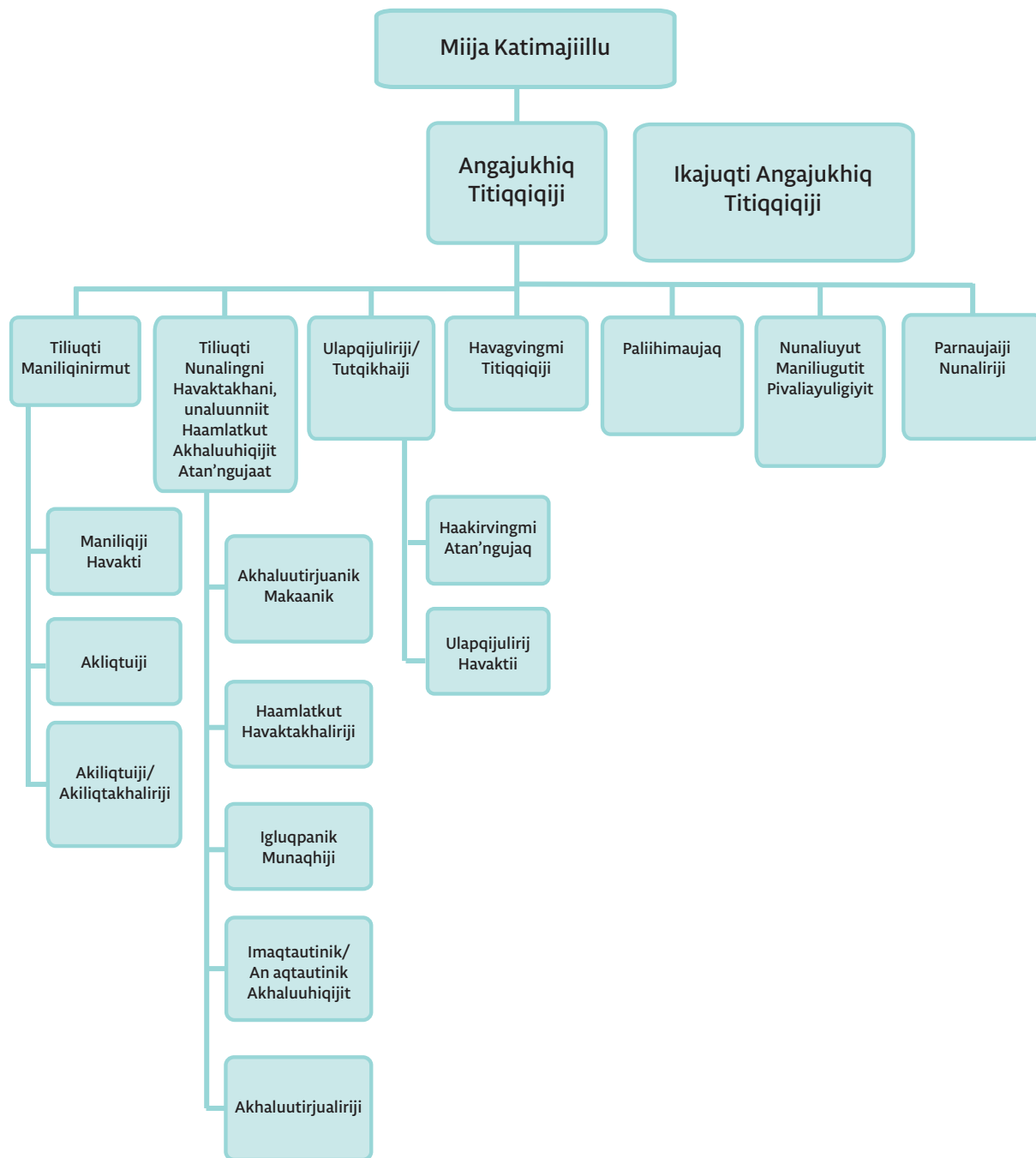
Ilangit uukturutit ajuiqhaqtakhait Haamlatkuni Havaktakhanut Atan'ngujap ilaujut:

- Akitujunut Parnajainiq Havaakhahinik Munaqhiniq
- Iqqakuunik, Qurnik Anarniglu Munaridjutit
- Haamlatkut Havaktakhanut Auladjuhiit
- Havagviat Qayagidjutikhaitigut
- Havaktaujukhanik Parnajainiq Munaridjutillu

Piqaqtullu qaritaujakkut, ilingnik iniqtiqtaaqtat atilik **Ikajuqtuiniq**, pittaaqtut Inuktitut Qablunaatullu. Ikajuqtuiniq angmaumajuq Haamlatkut Kavamangatkunni havaktunut aallanullu nunalingni kivgaqtuijunut. Ilaujumajut inmingnik atiliuqtaaqtuq Ikajuqtuiniq (atiliurutiqarluni kiikhamik) iniqtirittaqtuq inmi kajumingnikkut.

Aallaniglu tikivilgit ajuiqhautit ilaujut ukunani. Takulugu Nunalingni Kavamangat Ajuiqhaudjijitkut qaitaujakkuuruta takujumaguvit kitut ajuiqharumajatit!

QULVARIIQHUGIT NAUNAIJAQHIMAJUT HAVAKTIUJUT

AALLALLU HAVAARIJAKHAT

Ukuat ilauttaaqtut havaarnut uvani havaktiujut malikatakhaanni titiraqhimanngettut, kihimi titiraqhimajakhatit naunaiqhaqtakhatit. Uvani ilangani titirarvikhat hunaliqaak ikpigijatit titiraqtakhatit imaaluunniit tiliurutit tunihimajait atan'ngujaqqit, havaqatikpit, piqitalluunniit havaarni havarijakharnit.

Havaktat/Havaarijakhautit	Qanurituujut

Nunavunmi Nunalingni Kavamangat Ajuiqhaudjijit

P.O. Titikikvia 1509, Iqaluit, Nunavut, X0A 0H0
Hivaayautaa akiittuq: 1-866-770-5218 | Qaritauyakkut: info@nmto.ca

nmto.ca